

СЕЉАК.

ИЛУСТРОВАНИ НЕДЕЉНИ ЛИСТ за целокупну економију, умјетност и обртност.

ГОДИШЊА ПРЕДПЛАТА:
у Аустрији 5 фор.

ИЗДАЈЕ И УРЕЂУЈЕ: ДР. ЂОРЂЕ РАДИЋ.

ГОДИШЊА ПРЕДПЛАТА:
у Србији 50 гр. ч.

Издаје сваког другог понедељника на читавом
табаку и доноси илустрације и прилоге. — Предплата се
шаље уреднику „Сељака“ у Н. Сад, али се може пред-

платити и код уредништва „Напредка“, „Данице“ и
„Заставе“. — За Београд и целу Србију прима предплату
књижара г. Велимира Валожића у Београду.

Број. 17. и 18.

У Новом Саду 5. Августа 1868.

Год. VII.

О пресађивању млади дрва.

а) Време пресађивања.

Дрва се могу у јесен пресађивати, како лист
с њи спадне, и то при сувом времену, јер се зе-
мља иначе лепи, и не може сваку, около жила шу-
пљину испунити. Ако би после, кад се дрва по-
саде, јака, без снега зима наступила, то около ста-
бла по жилама ваља ђубре посути, а на пролеће
опет скинути. Но и то треба знати, да на другу
зиму није ђубре нужно, јер су се жиле већ ува-
тиле. Ако смо у јесен толико дрва ископали, да ји
због неугодног времена посадити неможемо, то треба
им жиле у јаму тако закопати, и земљом загрнути,
да ни најмање празнине између жила не остане,
куда би се преко зиме које киша, које пак расто-
пљен снег увући могао, које би се од љути мразе-
ва заједно са жилама смрзнуло и дрва пропала.

Пресађивање дрва у пролеће доноси нам, осим
што дрво преко зиме у школи расте у дебљину, и
ту још корист, што у јесен ископана јама, у коју
ће се дрво посадити, преко целе зиме може отво-
рена стајати, с којим ће избачена земља не само

промрзнути и истрошити се, него ће се и у са-
мој јами плодна зимна влага скупити.

б.) Ископавање дрвета.

Жиле се по глави познају; ако дрво јаку главу
има, то су и жиле јаке и дугачке. Најпре свуд у-
наоколо треба сву земљу са жила свући, пазећи,
да се која повредила не би; па онда с оштрим и
дугачким ашовом бар с две стопе од стабла далеко,
свуд около дрвета земљу обсећи, и ашов колико
год може у земљу ући, турити, и крајеве жила с
њим поодсецати. Покрај овог, около стабла начиње-
ног круга, треба још један круг, но подаље —
начинити, и сву земљу између ова два круга на-
поље избацити, па после и дубље се спуштати, и
тражити: да ли се још која жила, које стабло
обдржава, налази; и ако би била, то и ону, без да
би је расцепио, одсећи ваља, а дрво напоље из-
вући. Нађе ли се при извлачењу дрвета још која
жила, да дрво држи, то не треба силом вући, него
је одсећи. — Ако је дрво на жилама довољно зе-
мље изнело, и јама, гди ће се посадити, није да-
леко; то можемо га са земљом до јаме пренети и
посадити, па с оваковим пресађивањем то добијамо,

што дрво не треба здраво окресати, и грана га лишити, као кад су му жиле без земље, — и што га при сађењу није нужно заливати.

в) Приготовљење дрвета за пресађивање.

Жиле једног дрвета, које пресадити намеравамо, у колико више можемо штедити треба, нити од њи што одсећи, осим оно, што је рањено, расцепљено, суво и труло. Жиле, које су од други много дуже, треба скратити, и с другима изједначити. Код мали и ситни жилица само ће се онда вр' подсецати, кад је дрво неколико времена ископано на сунцу и ваздуху голо лежало, и вр'ови мало увенули. Рез на жили треба да је глатак и од једаред начињен. Кад год се жиле сасецају, свагда нож треба одоздо горе вући, и тако гледати, да рез у нечему косо буде, како ће, кад се дрво посади, на земљу пасти, да горња мокрота до ране допирати не може.

Ако се дрво у јесен пресађује, то онда од главе не треба ништа сећи, него пролеће очекивати, докле се сок у дрвама не појави; но и онда при кресању стабло ваља с руком здраво држати, да се жиле не покрену. Онда се морају све ситне гранчице, а особито плодне — које на себи цвет носе — до гране, одкуда су избиле, одсећи; а главне гране тако скратити, да само по два на њима ока остану, из који ће после гране ударити, које ће главу дрвета сачињавати. У колико су слабије жиле, и у колико је снажније дрво, у толико се већма мора дрво окресати; јер мало жила не могу многим гранама рану давати, будући да и саме рану за укрепење своје потребују. Ко при кресању јаке гране штеди, онај нигда здраво дрво имати неће. Ако дрво четири главне гране има, које су у јачини једнаке, а све су се на страну једна од друге разбациле, то јој онда треба све тако скратити, како ће на њима 3—4 ока остати, и одатле може се после лепа глава добити. Ако ли су само две гране, и једна поред друге стоје, то једну од њи, која је слабија, ваља сасвим одсећи. Само код ора не треба гране, због дебелог срца његовог, скраћивати. — Будући да јабучно дрво главу радо шири и простире, то не треба у среди ни једну грану оставити, која би у висину ишла, да би глава изнутра празна била и ваздуха имала. — Трешње, шљиве и крушке од природе терају радо једну, и више главни грана у висину, из који друге гране изилазе, од који ће после глава постати; — овима не треба све из среде гране одсећи. Код младог шљивовог дрвета треба све из стабла избијене гранчице

одузети, — ово ће после јошт боље терати; али треба оне гранчице све рано поодкидати, које у лепшавању главе не могу служити.

Зашто да садимо лекарско биље?

Сваки озбиљан ратар има пре свега око тога да настоји, како ће прометни капитал најуспјешније употребити, да од свога земљишта највећу корист добије. Тај највећи економски задатак извршују наши ратари сејући само жито, јер је много простија и лакша сејидба него ли ког другог питомог биља, које уједно не тражи велики сила, те могу економи производити тога рода увек без знатније муке, ма и без сјајна добитка, продавати. Напоследку се држи сељак жита, јер неће стари, урођени обучај да изневери.

Сви знамо, да су трошкови за пољску тежитбу здраво нарастли, да их једва због силна пореза намиривати можемо, а да је према тому кадкад и цена житу врло слаба.

Није се надати, да ће се те кобне околности на боље преокренити. Зато мислим, да си морају економи и сами помоћи, сејући мање жита, а више таква биља, којим би могли стећи много већег прихода. Овамо спада биље за пићу, на којој се оснива пробитачно одгајање и питање говеда и оваца, затим трговачко и лекарско биље.

Да садимо трговачко ил лекарско биље, наше би нам њиве дво- и трострук добитак пружале. Осим тога нам ускорава сејидба поменутога биља нужну измену у земљи налазећих се твари, пак ју нам лучбеним поступком веома побољшава.

Пошто нека од тих биља рано доспјевају, можемо исту њиву, јошт исте године другим плодом посејати, а тим ће нам два пута у једном лету хасне донети. Има таквих растила, око којих врло мало радити треба; а нема око сејања ни велики трошкова. Најглавније је то, да сваки сељак земљу своју добро уради и погноји.

Од трговачког биља живо би препоручио, да се код нас што већма сади: дуван, релица, броћ, мељ, мак, памук, коморика итд.

Данас сам наумио говорити у кратко о важнијим лекарским биљама, које код нас добро успјевају.

1. Бели слез (*Althaea off.* — Eibisch), у оделење слезовине спадајуће дуготрајно биље, којој прија влажна земља покрај јаруга и мочвара, где бујно расте. Од њега требају лекари цвет, лишће и корен, и то тако много, да не могу потреби задовољити од само дивје растећег, а код

нас га нико не сеје, те тако морају лишће и корење набављати из страни земаља, што их доста новаца стаје.

У Њемачкој га гдегде на њивама саде, а одавде долази у трговину под именом: *Herba et radix Althaeae*.

У нашем завичају има свуда небројено влажни места, таман за сејање бела слеза веома угодна, где никаково друго корисније економско биље не успјева. — Најбоље ће ти успјевати, ако посејеш слезово семе на мекана места, или ако усадиш младе биљке у даљини од 3—4 палца једну од друге.

Биље је ово дуговечно, а зима му ништа не шкоди. Цвета месеца јунија и јулија; цвет му треба узабрати кад је време суво, иначе пожути, кад га сушимо, што треба на чистом тавану, или на даскама ил асурама на авлији чинити.

Лишће му покидај месеца јунија, јулија ил августа, ал немој га на дебело сушити, ако оћеш да ти се сасвим осуши.

Корење ископај од барем двогодишње биљке, и то најбоље с јесени, јер је онда више сочно и слузно; састружи му спољашњу жуту кожицу, разпарај и разрежи га, а затим га у умјереној топлоти осуши.

Фунта лепо сушена цвета стоји сада у Бечу 70 новчића. Цента слезовог лишћа 10—16 форината; а цента разрезана и осушена корена према његовој каквоћи од 30—50 форината.

2. Равед, употребљује се на најотличније лекарије, њиме се лечи и заједно тргује већ од вајкадашњи времена.

Равед (*Rheum Rhabarbara*), спада у одељење елде, и има га више врсти. Ова биљка расте по татарским горама у Азији; у дојној Аустрији сеју је неки економи са приличним успјехом: зато би ју за цело и код нас удомити могли. За њу би добро било хрватско Загорје, пак онда Срем и Србија где добро успјева и прекрасно расте бреговити штаваљ (*Rumex alpinus*), који у исти род биља спада.

Земља за то биље мора добра и погнојена бити. На овако приуговорљеној земљи, требало би с пролећа или семе посејати, или младе биљке на 2 стопе једну од друге расадити.

У трећој и четвртој години појављујуће се цветно класје треба пре него што се развије одсећи, да може раведу корење већма одебљати и ојачати. Корен ваља тек с јесени седме године ископати, јер прерано ископано не вреди за лек. Кад га што боље можеш очистиш, скини с њега спољашњу кожицу, разрежи га и пробуши, да се боље осуши. Тако изсечено нанижи на канап, пак гледај да се што пре и боље осуши.

Цена је 4—5 фор. а. вр. по фунти.

3. Руже, којима красимо наше баште, службе такође и као лек. Ако оћемо за продају да ји приредимо, треба их или сољом зачинити, или пак добро осушити. Бери руже кад је суша, поспиј на дно дрвеног и широког шавоља (кабла) суве куњске (обичне) соли, на ово метни по стопе високо од руже цвета, на њега опет мало соли поспиј, а на ову опет руже, и тако непрестано ради, док шавољ не напуниш. Шавољ овај добро поклопи, и остави га на ладно, ал не влажно место. Овако зачињене руже продају под именом: усољене руже, *Flores rosarum sale conditi*. Љекари препичу од њих ружовицу. За то можеш узети и беле и румене руже.

Руже, што их желиш сушити, скупљај кад нису росне или влажне, од румене руже и месечарке (*Rosa damascena*), осуши пак што хитрије: или на сунцу или покрај огњишта. Фунта сувих ружа купује се по 2 фор. а. вр.

4. Од рода метвица (*Mentha, Münze*), употребљује се у изобиљу:

а) Глаткаста или напрена, црвено цветајућа метва (*Mentha piperita*). Јајасто-дугуљасто, зубато и оздол длакама обрастло лишће, јако и особито пријатно мирише.

б) Кудрава метва (*Mentha hrispa L.*), листа јајаста, набрана, на рубу кудрава и назубљена. Овој је мирис нешто слабији. Од обоје врсте бери лишће пре цватње, што можеш и два пута исте године чинити, пак га добро на сунцу осуши. Ово је биље дуговечно, но да ти од љуте зиме не нострада, саветовао би ти, да га гнојем (доста је и сламом. Уред.) покријеш. Њему прија влага, зато га мораш, кад суша завлада, кадкад заливати. За расплод ваљају плазаве вреже. Цена је фунти сувога лишћа од глатке метве 78 нов., а од кудраве метвице 70 нов.

Осим ових успјевају код нас ево још и ове од љекара много употребљаване „усначе“:

5. Десник, или трма, или лефендл (*Lavendula Spica*), сваком ће ово биље познато бити. Од њега се употребљује онај плаветни и умиљато мирисави цвет, ког ваљано осушити ваља. Фунта стаје данас 42 новца. (Покрај леја и пупова га ваља садити, јер башка леју за њега у башти одредити, не исплаћује се. Уред.)

6. Од матичнака (лимунике, пчелњака, *Melissa officinalis*), купују лекари срцасто, на лимун мирисајуће лишће, по 60—65 новч. фунту.

7. Од рода жалфије (крдуље, или славуље, *Salvia officinalis*), купују лекари ону, што у баштама због њеног лепог плаветног цвета гајамо.

У лекарници се употребљује лишће. Фунта осушена лишћа стоји 40—42 нов.

8. Скочац или аретка (*Ricinus communis et viridis*). у Азији и Африци расте дивје, у многим вртovima код нас расте 6 стопа високо (Од 7 година како га ја у мом врту садим, расте увек до 8—9 стопа високо. Уред.). Од његовог шареног, крпуши наличног семена, цеди се густо, жићкасто, лековито уље (*Oleum Ricini*). Зато га апотекари и купују до сада од бечки трговаца по 25 нов.

Будући да свака биљка по фунту семена даје, то га је веома корисно неговати.

8. Шафрана (*Crocus sativus*) могли би смо такођер више садити, него што смо досада садили, због његових кончића, које треба из цвета vadити и сушити. Њега требају и трговци и лекарници, који плаћају лот по 1 фор. 25—40 нов.

Вредно би било да ко покуша, би ли у нашој отачбини успјевао бели сесам (*Sesamum orientale*), кому је домовина Јидија, Цеилон, Африка; ал се већ од неколико година с успјехом сади по Русији, Њемачкој и Банату (Ја га у Банату нигде не видо. Уред.). Уље што се цеди од његовога семена, извротно је, а лекарници га употребљују за љек, и трговци га продају за разсвјет по 70 нов. фунту.

Овим редцима сам само хтео показати нашим сељацима, колику би себи могли корист прискрбити, да гоје неке од поменути лекарски биља. И сам сам се осведочио, да многе, код нас прелепо успевају.

„G. L.“

Зашто је наша стока понајвише неугледна?

Погледајмо само безпристрастно на сточарство у том напреднијих народа, и погледајмо наше, пак ћемо видети недостатке, које многи сточари припознају, ал за чудо неуклањају их:

1. Мало бикова у соразмерном броју налазећих се крава.

Један део крава остане због тога јалов, пригатајатељу се тиме наноси штета, јер мање млека и телад добије; крава остане јалова, и због тога многа лепа музара оде на касапницу.

Држањем мање бикова но што је нужно, произлази штета, која је много већа, но што трошкови износе за издржавање потребни бикова.

2. Држање хрђави бикова.

Видимо више пута бикова, који су тако изнемогли и ослабили, да их мораш крави однети, и сва средства употребити да краву води; а да од таковог бика само хрђаво тело бити мора, то свако зна; и опет бива.

3. Држање бикова, који за једну ил другу пасмину крава не приличе.

Одгајање чисте пасмине редко ћеш код нас наћи, него ћеш наћи по шталама и разни бикова и разни крава, а да се при разплођавању јошт већа забуна учини, не гледи се при парењу: јели бик за једну ил за другу краву, него онако иде то одсеком — а то неваља.

Ни једном одгајатељу керови неће на памет пасти, да хрта са пудлом пари; многи сточари не пазе на то, јели бик за његове краве ил није, њему је све једно, само кад се крава води и теоче тели — онда му је воља испуњена.

Таким непаметним парењем покварише се многе чорде, које су само хрђава својства своји родитеља наследили.

Некоји мисле, да ће се парењем са великим биковима и велики пород добити.

Тежина и величина тела зависи највише од тога колико поједе марвинче, јер се тело сваког живинчета од ране ствара.

Добро рањена стеона крава, отелиће и крепко теле, а добро рањено теле брзо ће и растити и биће велико и снажно.

4. Продавање најлепши телад и одгајање хрђавији — које ни касапин неће.

Како се може доћи до добре стоке, од они, од рођаја јошт чемерни телад.

Врло брзо на овај начин сточарство пропада. Такова говеда не вреде ни оне ране што поједу, недаје никакове хасне, а јошт горе и горе потомство долази.

Она форинта, коју си при продаји доброга телета добио, доноси ти десеторострук губитак.

5. Слаба и хрђава рана.

Ма да наше ливаде и сенокоси не леже на најбољи мести, ипак сено није хрђаво, а и количина није мала.

Многе подводне ливаде могле би се најлакшим начином изсушити, — неколико јендечића изкопати, пак готов посао; ал се ти јендеци сами не могу изкопати, а наши сељаци неће да копају, него косе на кислу траву, — каква је то рана за стоку, од које оћемо и млека и телад и ваљана рада?

Кад си ти видио, да наш сељак ливаду гноји? — Има, измеђ стотине један!

Наше су ливаде прама ливада напреднији народа чемерне, а то је и узрок, да се код нас и марва слабије одгаја.

Јошт је горе са оштинским пашњацима, за које од главе плаћати мораш; на такве се пашњаке соразмерно многа марва изтера — тим већа аренда наравно.

За пићу се слабо земље оставља, и што има

мало пашњака, и то се преорава; кад човек погледом простор пашњака гдекоје обштине и на њој засеју марву, мора се зачудити, од чега та марва и живи. Све се оре и сеје зрно; премда сваки онај сељак, који пићу сеје, доста гноја од марве своје добије, те њиву подгноји, пак тим више зрна на соразмерно мањем комаду земље добије, о чему је сваки уверен, ипак неће тако да чини! Нек је доста пшенице, а марви како било, ал после бич има посла!

Ја мислим да ће боље бити, на добро нагнана 4 јутра исто толико зрна посејати, као на 6 јутара хрђаво гнојени, а остала 2 јутра пићом засејати.

Преко зиме је увек мало пиће на тавану, јер или се преко мере стоке држи, или се изпрва са пићом расипа — док траје нек лаје! а после дај сламе да раним стоку која одма с пролећа тешке послове да ради, а овамо кад из штале изађе, једва себе вуче, а камоли плуг са педубљом браздом.

Добар економ мора се за пићу бринути, јер стока је најсигурнији капитал, кад се на њу пази.

Обштинари и главари треба ове незгоде да уклоне, јер добрим речма, све се код нашег доброг народа изградити да.

Кад треба жито жњети?

Било је говора о овом послу више пута у овом листу, а рекао сам и у „Вођи“, кад треба жито жњети. Ал све то није доста за нас економи; код нас стоји правило: што више савета, тим боље.

Зато ево и одговор на горње питање, као што га „Gospodarski list“ одговара. Он вели:

„На питање: када се има жито жњети? одговори ће нам се на просто: кад је зрело. Но с тим одговором није питање још решено; јер би се пре свега ваљало сложити о појму зрелости.“

„Да се пак у том мњењу сложити узмогне, треба разликовати између онога жита, што је намењено продаји ил' потрошку, и онога, које се одређује за семе.“

„Чим се незрелије жито жње, тим је тежа слама и више хране има.“

„Три тједна (недеље) пре него што жито сасвим дозре, почиње слама тежину губити, те буде све лакша и у њој тим мање ране.“

„Месец дана пак пре него што сасвим дозре, зрно је слатко и млечно, а буде затим све слађе, дочим се шећер у шкруп претвара, а млеко се у беланце и љепиво згушњава.“

„Чим је ово претварање довршено, дакле 14

дана пре подпуне зрелости, има у житу највише шкроба и љепива.“

„Ако се жито у то доба жње, онда му је зрно најтеже, те има у њему највише тина брашна; а мекиња (трица) има врло мало, јер је зрно још у то доба врло танком кожицом заодено. Ако се жито остави дуже времена непожњето, онда главни процес дзревања иде на то, да се зрно дебљом кожицом заодене. Једна чест шкроба (који понајвише управо чини брашно), прелази у жилаву влакновиту, чим шкроба буде мање, а љуштица зрна буде тим тежа, а због тога буде мање брашна, а више мекиња.“

„Другојачије ствар стоји, ако ће се жито за семе оставити. За тај посао треба да се зрно сасвим развије и подпуно сазре.“

„Ово на посве рационалном разлогу основано разматрање о ранијој ил' каснијој жетви, могло би многога пољодјелца потакнути, да разабере корист и штету у невреме удешене жетве, те да се окане досадашњег једноставнога, но неразложнога поступка.“

„Ваља још напоменути и ту околност, да је незрело пожњето жито на трајно влажна времена склонитије да проклија, него сасвим зрело; но по овој изнимној елементарној незгоди, неможе се установљивати време, кад је најкорисније, да се жито жње.“

„Што овде рекосмо за жито, важи такођер и за детелину, граорку, и у обште за сваку за марву кошену пићу. Чини се, да код нас многи економи, особито сељаци, незнају или неће да знају за време, кад је најзгодније сено или другу пићу косити. С' тога и видимо, како на многим сенокосима трава на кошњу чека, док сасвим пожути.“

„У оваковом случају добићеш истина више сена, ал ти је за толико лошије и мање питава, јер су сочне ствари прешле у тврду дрвину. Ливаде су најзгодније и најбоље за кошњу, кад трава оцвати.“

Лек против болести кромпира.

У Немачкој и Француској направише покушаје, да кромпире од болести, која им сад већ чешће досађује, сачувају тиме, да их дубље укопају при сејању. И заиста су само они кромпири болни били, који су најгорњи били, а најдољни су најздравији били.

Бели памук.

Сеје се у западној Индији, Мисиру и чешће у Европи. И ја га ево непрестано сејем. Код мене је до данас увек 3—5 стопа нарастео, а у топлијим предјелима расте и преко 6 стопа високо. Стабло му је исто тако као и петелјка маљаво ил' длакаво са црним пегинама обасуто. Цвет је лепе отворено жуте боје први дан, а други дан, кад већ оће да увене, буде црвен. Где су год две гранчице, свуда

у среди има по један цвет, а семе и памук су беле боје пак се зато и зове бели памук.

Ова врста памука најбоље успјева у лакој песковитој земљи, која је од травуљине чиста. Земљу треба најмање или 3 пута прекопати, или је 3 пута дубоко узорати. Кад се већ пети или шести лист укаже, онда

треба бар она два листа најдољња с ноктима одкинути, да се биљка боље разграђава, и онда се мора први пут окопати, а окопавати се мора увек, како се види да је земља травуљином обрасла. Кад кукуруз дозрева, онда почне и памук дозревати, а жетва траје више дана, док се сви орашчићи покупити, осушити и од семена очистити могу.

(Из књижице „Памук.“)

Црвићи у детелини.

Прегледајући овога лета на разни мести детелину, наиђем на једном комаду земље на неку врсту црвића, који се по двоје, троје и четворо на једном цвету улегаше, а скоро их је сваки цвет има. Бели, мало већи од маковог зрна, са угаситим устима, које се кроз увеличателно стакло јасно види. Јошт и после жетве могао си их — ал мртве — у цвету јошт видети. Гди ови бубица има, тамо се детелина много пре суши.

Од куда то, јошт се незна. Само нам јошт то фали!

Средство против „трулог легла“ код пчела.

Један стари ковандија саветује против тога ово: Стреси пчеле у чисту малу кошницу, да ту ново саће направи, ал матицу несмеш изкључити. Медом од такве „труле“ кошнице несмеш пчеле ранити, јер ће опет „трула легла“ бити.

Д О П И С.

Како Чески прост народ о крушки, трешњи и ораху гата.*)

На разкршћу између ческога села Хватлина и Засмука у округу Чаславском, стоји једна стара крушка, под којом веде да су четир невини убијена човека сарањена. Мати једнога од тих приљезно долазаше овоме дрвету, неговаше га и молише се под њим Богу. Она је већ давно мртва, али се она сваке године на дан убиства указује у поноћ на том месту, где траву негује и залива. Та крушка зато и данас јошт добро успјева, рађа у читавој Чечкој најбоље и најлепше плодове, а трава зелени се око ње и зими и лети.

С редким обичајима сајужена је трешња. На дан св Варваре иду, девојке у воћњацима и секу гране од трешње, које они у топлој соби у води марљиво негују. Гранчице на то на скоро пупити почну и цветају до бадњега дана. Ово цвеће међу оне у прса, да милотом онога младића на се привуку, ког потајно љубе. У западним бреговитим предјелима веде, мораш на трашке корачући и само у кошуљи обучен бити трешњову гранчицу одсећи ако оћеш да ти до бадњега дана цвета. Тако цветајућу гранчицу понесу у цркву на бденије, ал' при том се морају хаљине наопако обући и онда можеш познати које су жене у селу вештице. Те су вештице за време богомоље леђма олтару окренуте, које пак само онај видети може, који цветајућу гранчицу код себе има.

У јужној Ческој забоду девојке овако цветајућу гранчицу за појас, кад иду на бденије; а момци опет оду, пре него што у цркву пођу, на воду, поквасе два прста десне руке и направе крст на десни образ. На то очекивају, да им најлепша девојка крст убрише; а девојке опет изчекују, да им најмилији момак гранчицу из појаса извади. Учинили нељубљена ил' обратно нељубљени, онда бива највеће огорчење.

У свима ческим пределима тако се мисли да једна мати, којој је већ једно дете умрло, несме јести трешња пре Маријина дана, јер иначе неће њено дете добити ништа од оних трешња, које ће мајка Божија на тај дан у небу децама раздавати.

И у народним приповеткама спомињу врло лепо трешњу. Ево једне: На „белом брду“ код Прага био је некад један усамљен чардак, око ког је сваку ноћ „бела девојка“ обилазила и кукала. Она се је само онда могла спасти, кад би могла једног младића трипута у прса ударити, без да овај јаукне. Једном се отважи томе један војник, који је на стражи стајао. Ал кад га је трећи пут ударила, јаукне он од бола. Онда га је „бела девојка“ про-

*) Ово нам је један сељак из Ческе послао, који наш лист приљезно чети, па по жељи његовој мећеме ово у лист.

клела и рекла: „Видиш ли ти тамо оне три младе трешње где стоје? Кад те нарасте, онда ће се с д њиовог дрвета даске исећи и од њи колевка направити, и оно мушко дете, које прво у тој колевци буде, може ме избавити!“ На то нестане „беле девојке“ а војник трећи дан умре. —

Ево нешто за ора. У некојим ческим предјелима бацају девојке први дан Божића штапове ил' од сламе оплетене венце на орахово грање. Остане ли штап ил' венац, преко главе бачен, на ораху, знак је да ће се та девојка удати одма с' почетка идуће нове године, ако остане тек при другом, онда ће се удати при половини године, а ако тек при трећем бацању остане, онда ће се тек концем године удати; а ако никако не остане онда оде девојка кући кукајући, јер је то знак да се никад удати неће. — На другом месту опет бацају: млада и младожења на бадњи дан ораје у ватру: ако ови без пуцања изгору, онда ће бити сретан живот међу њима, пуцајули пак у ватри, онда ће бити увек свађе и раздора.

У другим је предјелима опет овај обичај: Девојке које су на удаји, узму на бадњи дан ора, разцпе га на двоје, изваде срце из њега, и залепе у празну љуску једну свећицу; такови љусака пак има више, и у сваку дође друге боје свећица; све се ове свећице упале и с љуском на воду у једну чинијцу пусте да плове. Свакој се љусци по једно име даде, т. ј. име просиоца. Онај ког се љуска прва девојци приближи, биће младожења. Приближујући се пак љуска имена девојци неповољна, онда она дотле љуску дува од ње, док се год она неприближи која име њеног драгог носи, но при том се дувању ни једна свећа угасити не сме, јер ако се угаси која свећица, то је знак, да ће онај ког име та свећица носи идуће године умрети.

У другим опет предјелима: ако је на бадњи дан, први ора ког отворе празан, знак је, да она особа неће идући Божић доживити, која га је отворила.

У некојим предјелима опет проричу плодност са орасима. Ако сељаци виде да ораси добро роде, знак је родне године и усева. Или: кад се ора на дан св. арханђела Михајла отвори, пак се у њему научине нађе, знак је хржаве године.

ОГЛАСИ.

ТРАЖИ СЕ ЈЕДАН ИСКУСАН БАШТОВАН,

не ожењен, нарочито мора поред другог башто ванлука искусан бити у каламлењу воћака, са 10 фор. месечне плате, раном и станом. За кога? Казаће уредништво листа овог.

Geittner & Rausch

Hochstrasse in Pest, Nr. 2.

препоручују имаоцима воденица и сувача своје велико стовариште камења, сита и све потребне сувачарске и воденичарске ствари.

ТРИСТАНСКО СВЕОБШТЕ ОСИГУРАВАЈУЋЕ
ДРУШТВО.

(Assecurazioni Generali in Triest.)

са ФОНДОМ од преко 26 мил. ф.

прима путем своје потписнице главне агенције осигуравања усева

ПРОТИВ ТУЧЕ (ЛЕДА

са подиуном накнадом учињене штете,

и даје јошт к тому од сада постојећи улога

10 процената одпуста.

Сигурност и поступак овога друштва при накнади штета није нужно обширније разлагати, које је у обште познато да је ово друштво за време 35-годишњег постојања, као што сваке године писмено објављује за штете преко

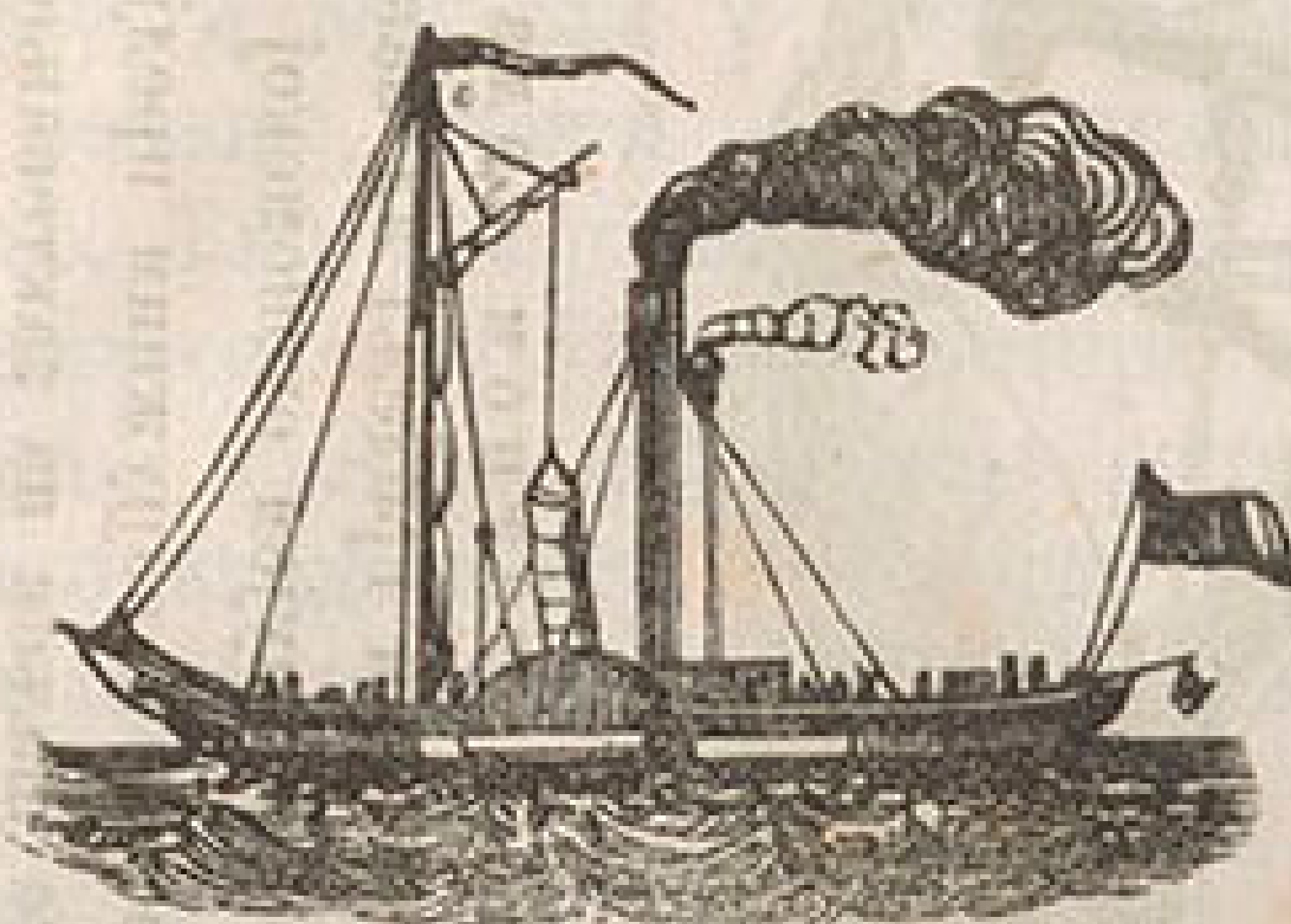
67 милиона фор.

платило.

Главна агенција у Новоме Саду

Сима Јос. Марковић.

Прво ц. кр. повл. дунавско паробродско друштво.

РЕД ПЛОВИДБЕ,

Из Новог Сада у Пешту:

недељом, понедељником, вторником, средом петком и суботом у 12 сати ноћу.

Из Новог Сада у Земун:

недељом, понедељником, вторником, средом и суботом пола 8 сати у јутру

Из Новог Сада у Оршаву:

четвртком пола 1 сат изјутра.

ВИШЕ ЕКОНОМСКО ЗАВЕДЕНИЈЕ КОЛЧАВКА

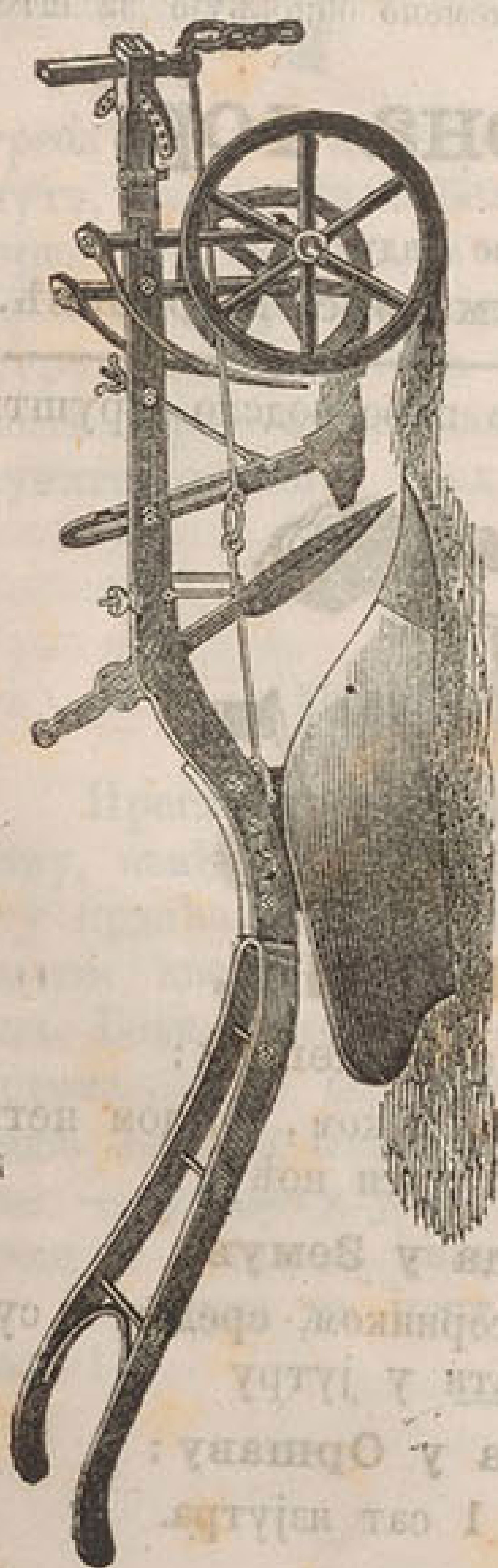
Фртаљ сата од Прага,

почиње свој наступајући течај 1. октобра т. г. Почем се у заведенију и рани и станује, то се мора до 15. септембра сваки, ко жели у ово заведеније доћи, пријавити, да би му се могло одељење одредити. Услови се могу на зактевање од подписаног дознати.

У **Колчавци**, 15. јулија 1868.

Др. Ф. Чупр.

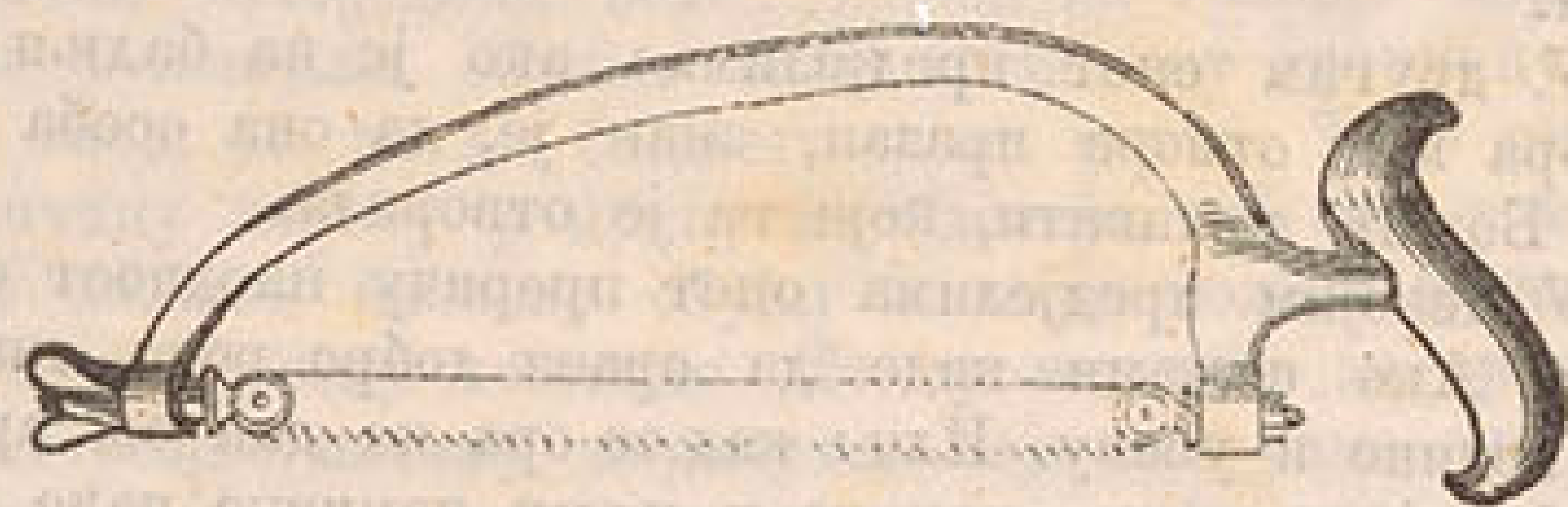
Адреса: Dr. Fr. Čupr, Director der landwirts. Anstalt Kolčavka — Prag.

Моје, на парижкој изложби са златном колајном награђене илу-
гове, на којима је све гвоздено (и сам гредељ) ал лако удешено, као и моје
машине за сејање и вршење препоручујем економској публци најтоплије.

Фабрика је моја целој Европи, и најужним предјелима, као добра при-
позната. Илустроване ценовнике шаљем на зактевање бадава.

H. F. Eckert,
Berlin.

Gebrüder Dittmar in Heilbronn,

препоручују своје баштованске сваковрстне и до данас за
прве припознате справе. Илустроване ценовнике шаљу
бадава.

КОРНАЈБУРГСКИ

МАРВЕНИ ПРА

ЗА КОЊЕ, ГОВЕДА И ОВЦЕ.

МОЖЕ СЕ ДОБИТИ У НОВОМ САДУ КОД

Г. Ф. ШРАЈБЕРА.